

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 119 • Maribor, torek, dne 17. oktobra 1939 • Leto XIV

Sporazum tudi v domači gospodarski politiki

Posledice nam kažejo, da na sedanjo krizo pri nas nismo bili prav nič pripravljeni. Vojna psihoza ima del krivde, nepripravljenost pa tudi del. Že pred izbruhom sedanje vojne je pričela popuščati konjunktura, med vojno pa grozi izredno industrijsko mrtvilo, ki nastaja iz dveh temeljnih vzrokov. Prvi vzrok je, da kljub mnogim surovinam v državi še vedno le izvažamo kot surovine ali kvečjemu kot polfabrikate, namesto, da bi jih predelali sami ter produkte rabili doma ali izvažali. Dvajset let že poudarjamo ta važni gospodarski moment, ki se pa v vseh dvajsetih letih ni dovolj upošteval in smo danes skoraj tam kakor smo bili pred dvajsetimi leti.

Drugi važni moment je, da zaradi vojnih razmer ne dobivamo redno surovin za tekstilno industrijo, kateri že močno grozi, da bo reducirana na minimum.

V čem se izraža še gospodarska stagnacija? Izraža se v zmanjševanju državnih davčnih prejemkov in zlasti, da kljub mnogim vpoklicem na orožne vaje nezaposleni delavci in nameščenci ne morejo dobiti dela, ker so — nepotrebni. Gospodarstvo jih ne potrebuje, ker ni dela in ker produkcija nazaduje zaradi pomočkov in naročil ter ker se gospodarstvo, ne da bi imelo dovolj tehničnega in gospodarskega temelja, ne čuti varno pred novo gospodarsko krizo, ki utegne biti hujša, kakor je bila minula. Ta negotovost močno vpliva na slabotno gospodarstvo, ker zbujata strah pred vojno, o kateri ne vemo, kako dolga bo in kdaj je bo konec.

Kriza, ki nastaja zaradi teh razmer, ima glavno v tem svoj vzrok, ker se je premalo delalo gospodarsko. Če bi se bilo odpočetka ustvarjalo razvito gospodarstvo v vsej državi, bi ne bila tako velika nevarnost danes. Razvito gospodarstvo bi imelo domače produkcije mnogo več, nabavljalo bi si lažje surovine. Gospodarska politika, ki bi bila po vseh pokrajinah gojila potrebno gospodarstvo, bi bila obenem mnogo prispevala k sporazumu s tem, ker bi bila ščitila socialni položaj prebivalstva povsod enako. Tako tudi v Sloveniji, odkoder se industrija, kjer je socialno nujno potrebna, neprestano seli v druge pokrajine. Slovenija je pasivna in potrebuje za svoje preživljanje razvito industrijsko produkcijo.

Na žalost smo videli do nedavna politične akrobacije, ki so šle za tem, da se zlasti delavskemu razredu in delovnim slojem vzamejo politične svoboščine. Te akcije, ki so deloma ovirale tudi razvoj hrvaškega vprašanja, so zaposlile politične in gospodarske kroge tako, da kljub našim svarilom in opominom te strani narodnega gospodarstva nikdar niso prereševali prav resno. Vse, kar se je govorilo in delalo, je nosilo znak monopolizacije, pri čemer se pa niso vpoštevale socialne potrebe prebivalstva. V gospodarstvu pa sta potrebna vsaj dva elementa, to je: gospodarska podlaga in socialna potreba. — S tega stališča mora današnja država gojiti gospodarstvo, če hoče imeti gospodarstvo, kakršno je potrebno v sedanjem razvoju.

Sporazum med Hrvati in Srbi je sklenjen. Naj velja ta sporazum tudi za državno gospodarsko politiko, da se spravi razvoj na normalni tir.

Okoli 6 milijard frankov na leto stane Belgijo mobilizacija po izjavi finančnega ministra. Stroški za vzdrževanje mobilizirane švicarske vojske pa znašajo dnevno 5 milijonov frankov.

Konferenca treh kraljev, enega predsednika republike in predstavnikov vlad severnih držav v Stockholmu

Demokratske severne države se posvetujejo

Vprašanje neodvisnosti in nevtralnosti teh držav ter pomorske blokade je dalo pobudo za to konferenco

Dogodki v baltiskih državah in v zvezi s Finsko, so vzbudili v vseh severnih državah zaskrbljenost. Pojavilo se je vprašanje ohranitve neodvisnosti nordijskih držav in njihovega nadaljnjega obstoja. Nordijske države nočejo biti življenjski prostor za nikoogar, ampak hočejo ostati samostojne, neodvisne in nevtralne. Njihova neodvisnost pa je po mnenju državnikov teh demokratskih dežel ogrožena vsled dogodkov na južni strani obale Baltijskega morja in v zvezi

nemške podmornice v Baltiku, ali pa so ladje trčile ob mine in se razletele. Severne države pa ne morejo obstojati brez zunanje trgovine in odrezane od sveta.

Po njihovih surovinah, zlasti po švedski železni rudi imajo veliko potrebo Nemci, ki so v zadnjih letih z uvozom iz Švedske krili 66 odstotkov vse svoje potrebe na železu. Iz tega se vidi, da bi utegnila imeti Nemčija naravnost življenjski interes, da si pridobi pravico do

Danski propast in razen tega bi v nesigurnih razmerah kaj lahko postala žrtev tujega pohlepa.

Slišali smo že o predlogu nemškega bankirja dr. Schachta, da se naj severne države gospodarsko povežejo z Nemčijo.

Gospodarska povezanost bi prinesla tudi politično odvisnost. Da je temu res tako, priča predlog, ki se je pojavil sporedno s prej omenjenim predlogom, da

Norveški kralj Christian X.

danski kralj Haakon VII.

švedski kralj Gustav V.

predsednik Finske republike Kallio.

s Finsko, na katero je stavila Sovjetska približno enake zahteve, kot ostalim baltiskim državam. V severnih državah računajo s tem, da bi slične zahteve lahko kdo stavil tudi njim in zato je treba vedeti, kaj naj store v obrambo svoje neodvisnosti, dasi same niso in nočejo nikoogar ogrožati.

Druga stvar, ki povzroča skrb vladam severnih demokratskih držav, je blokada. Lepo število trgovskih ladij Norveške, Švedske in Finske so že potopile

izkoriščanja te rude, zlasti v sedanji vojni.

Danska je neposredna sosedja Nemčije z ogromno razvitim poljedelstvom in živinorejo. Zlasti gre za proizvode mleka, masla in masti, česar v Nemčiji primanjkuje. Danska pa je navezana na trgovanje z Anglijo. Tja izvažajo svoje pridelke za dober denar, od tam pa mora tudi dobivati umetna hraniva za živino, brez katerih je njeno gospodarstvo nemogoče. Ako se ne more razvijati njena trgovina z Anglijo, grozi

naj bi nordijske države pristopile k »fronti miru«, katero hoče organizirati Nemčija, v nameri, da obkroži zapadni državi, Anglijo in Francijo.

Ta zapletena vprašanja, ki so razburila demokratski evropski sever, so prisilila državnike Danske, Švedske, Norveške in Finske, da se medsebojno posvetujejo.

Obenem s predstavniki vlad nordijskih držav se sestanejo tudi danski, norveški in švedski kralj in predsednik Finske republike.

Vojna na zapadu

Angleška vojska v pozicijah.

Poročila z zapadne fronte še vedno niso obširnejša. V glavnem se vodijo boji med rekama Saaro in Moselo, v kolikor gre za ozemlje ob luksemburški meji, južnovzhodno od Saarbrückna pa tudi na vzhodnem bregu reke Saare. Vseposvod stoje Francozi na nemškem ozemlju.

Zlasti se omenja te dni bojišče južnovzhodno od Saarbrückna, kar opravičuje domnevo, da so sedaj postali Nemci aktivni na tem predelu fronte.

Francosko vojno vodstvo se je očitno odločilo za taktiko čakanja na nemški napad. V poročilih povdarja francoski generalni štab, da so vsa ugodnejša opazovališča in prednje utrjene postojanke v francoskih rokah.

Nadalje so Francozi spustili v zrak tri mostove na Renu pri Wintersdorfu, Breisachu in Neuenbergu.

Osredotočenje nemške vojske se opaža vzdolž luksemburške in belgijske meje.

Po poročilih iz angleškega vira je sedaj angleška vojska v postojankah. Vsa armada je motorizirana in niti en vojak ne potuje peš. Na fronti je montiranih več tisoč angleških topov.

Vojna proti podmornicam

Iz Mehike prihajajo poročila, da se mude v tamkajšnjih pristaniščih neke nemške transportne ladje, ki očitno preskrbujejo nemške podmornice s petrolejem in živili, katere nalagajo v mehikiških pristaniščih. Gre za nemški parnik »Columbus« in petrolejsko ladjo »Emil Friedrich«.

Na Atlantskem oceanu je bil potopljen angleški parnik »Laheven« ter dva francoska, skupno 26.000 ton.

Potopljena velika angleška križarka

Nemška podmornica je potopila »Royal Oak« in z njim 800 mož posadke.

V razmeroma kratkem razdobju se je niti.

Dne 14. t. m. je objavila angleška admiraliteta drugo izgubo, ki so jo angleškemu brodogradu prizadele nemške podmornice. To je velika križarka »Royal Oak«. Zgrajena je bila v l. 1914. do l. 1916. Imela je 29.150 ton, plula je s

Zedinjene države se zavzemajo za Finsko

Neposredno potem, ko je sovjetska vlada stavila finski vladi neke zahteve in jo pozvala, da pošlje svojega delegata v Moskvo radi razgovorov, se je finska vlada obrnila za pomoč oz. posredovanje v svrhu ohranitve neodvisnosti Finske republike tudi na Roosevelta. Roosevelt pa je naslovil posebno poslanico na predsednika Sovjetske Rusije, Kalinina, kateremu je priporočil, da naj Sovjetska Rusija ne okrne samostojnosti in neodvisnosti Finske republike.

V zvezi s tem javljajo iz Washingtona, da bo tudi najnovejši dogodek v zunanji politiki znatno podprl Rooseveltovo stališče v kongresu in senatu, ki sedaj razpravlja o spremembi nevtralnostnega zakona.

hitrostjo 23 milj na uro. Dolga je bila 189.1 m, široka pa 31.2 m, pogrezala se je 8.7 m pod morsk gladino. Oborožena je bila z 8 topovi po 381 mm, 12 topovi po 152 mm, 4 protiletalskimi topovi po 102 mm, 4 po 47 mm in dvema torpednimi cevmi po 533 mm. Razvijala je 40.000 konjskih sil in je stala pol milijarde dolarjev. Na ladji je bilo 1000 mož posadke, od katerih jih je utonilo 800.

O novi politični zakonodaji

Napovedi, da bodo volitve v parlament v decembru.

Zagrebski listi poročajo, da so se merodajni činitelji sporazumeli o osnovnih načelih nove politične zakonodaje. Zakone izdeluje odbor ministrov. Novi volilni zakon za narodno skupščino je domala gotov, za ostale zakone pa so bile določene smernice.

Novi volilni zakon bo določal tajno glasovanje in povprečno razdelitev mandatov. V poročilih ni navedeno, ali bodo banovinske, okrožne ali okrajne kandidature.

K načrtu je bilo poudarjeno socialistično stališče, da mora novi volilni red vpoštovati tudi glasove, ki jih ima tako politično gibanje po vsej državi, ker se sicer ti glasovi, ki so lahko znatni, izgube brez političnega vpliva, če so volilna okrožja podeljena »politično«.

Volitve bodo odslej nadzirala sodišča.

Zagrebski listi pričakujejo volitve v narodno skupščino že letos decembra meseca.

Poziv dr. Mačka proti ljudem, ki hočejo ustvariti anarhijo na Hrvaškem

Že drugi policijski stražnik ustreljen.

Komaj je minulo dober teden dni od tega, ko je bil s streli iz revolverja ubit policijski stražnik nekje na periferiji Zagreba, je zadela dne 12. oktobra ista usoda policijskega stražnika Novaka Roksandića, ki se je vračal domov, v spremstvu svoje žene in otroka. Nanj je bilo oddanih iz zasede pet streliv, ki so ga pogodili.

Ta krvavi dogodek je napotil dr. Mačka, da objavi poziv mestnemu prebivalstvu, v katerem pravi, da je bilo v poslednjih dveh tednih ubitih več oseb v Zagrebu in med njimi tudi dva policijska stražnika. Razumljivo je ogorčenje prebivalstva proti eksponentom bivših režimov, ki so v službi zlostavljali ljudi. Toda danes, ko prevzema hrvatski narod upravo in varnost v svoje roke, nima noben posameznik pra-

vice, da si sam kroji svojo pravico. — Taka dejanja ustvarjajo splošno nesigurnost in vodijo v anarhijo, ki je največji neprijatelj svobode vsakega naroda. Kdor to dela, in zahrbtno ubija, služi onim, ki trdijo, da hrvatski narod ni sposoben, da sam sebi vlada.

»Hrvatski dnevnik« pa obračunava z ubijalci, katerim očita, da so vsa leta lepo pustili protivnike hrvatskega naroda, ki so zagrešili zločine, v miru in jim niso skrivili niti lasu, četudi so se ob vsakem času svobodno sprehajali po periferiji Zagreba, sedaj pa, ko je prišel čas, da bodo krivci odstranjeni iz Zagreba, so pričela ubojstva. Tega ni mogoče trpeti, kajti pravna in življenjska varnost morajo biti na Hrvaškem vsakomur zajamčene.

Mirovna debata se nadaljuje

Sestanek predstavnikov Nemčije, Sovjetske Rusije in Italije?

Iz Berlina so se razširile vesti, da bo Nemčija sedaj zahtevala v Moskvi skupno posvetovanje obeh držav, h kateremu naj bi bila pritegnjena tudi Italija, ker sta Anglija in Francija odbili nemško mirovno ponudbo.

Nemčija se sklicuje na prijateljsko pogodbo z Rusijo, v kateri je določba, da se bosta v slučaju odklonitve nemških mirovnih predlogov obe državi posvetovali, kaj naj ukreneta za naprej.

Rusko-turška pogodba sklenjena

Objavljena še ni.

V petek, dne 13. t. m. je bila v Moskvi po par tedenskih pogajanjih podpisana rusko-turška pogodba. Sporazum zahteva od Turčije nevtralnost in zaporo galipolske morske ožine za vse tuje sile.

Rusija hoče preprečiti, da bi se angleške vojne ladje lahko pojavile v Crnem morju. Rusko-turška pogodba pa naj ne vpliva na francosko-angleško pogodbo Turčije in baje se je Rusija obvezala, da ne bo nudila Nemčiji vojaške pomoči.

Iz berlinskih komentarjev je posneti, da bi bila Rusija celo pripravljena z vojaško silo nastopiti na strani Nemčije.

Na Italijo pa apelirajo v Nemčiji z ozirom na obstoječo vojaško pogodbo med obema državama, po kateri bi bila Italija v slučaju vojne primorana nastopiti na strani Nemčije, ne glede na to, ali je Nemčija napadena ali pa ako sama napada.

Lloyd Georges za mirovna pogajanja

Nekdanji angleški ministrski predsednik in vodja liberalcev Lloyd Georges je za sklicanje mirovne konference, predno začne strahovita vojna na zapadu.

Mednarodna delavska strokovna zveza se je sestala v Parizu.

Odobrila je stališče angleškega in francoskega delavstva glede zadržanja delavskih strokovnih organizacij v sedanjih vojni. Tudi mednarodna zveza je mnenja, da je mir mogoč samo na osnovi popolnega uveljavljenja mednarodnega prava in enakopravnosti narodov.

Doma in po svetu

Komisija za prenos državnih poslov na banovino Slovenijo. V komisiji za prenos državnih poslov na Slovenijo so minister pravde dr. Lazar Marković, gradbeni minister dr. Miha Krek, minister Konstantinović in kot strokovnjak pomočnik bana dr. Stanko Majcen.

Zagrizene spletke zoper slovensko banovino je razkril »Slovenec«. Mi smo te spletke odkrili že mnogo prej, ker bi se sicer banovina Slovenija lahko ustvarila istočasno z banovino Hrvatsko. Ako se ni, potem je »Slovenec« gotovo najbolj informiran, da pove zakaj se to ni zgodilo.

Klerikalna politična logika. Sobotni ljubljanski klerikalni list pripoveduje, da so tisti, ki so kandidirali v narodno skupščino na dr. Mačkovi listi »komunisti«. V Sloveniji štejejo sem vsa opozicijska gibanja. Po volitvah se je pa stvar presukala. Sedaj sodelujejo z dr. Mačkom tudi slovenski klerikalci, kolikor jih je v JRZ. Ali so sedaj ti mačkovi ali komunisti? Trditev je res bedast »šrauf«, ki ima namen varati naivneže.

Zastopniki slovenskih učiteljev, ki so organizirani v UUU, so te dni posetili ministra prosvete in mu obrazložili razna vprašanja, ki se tičejo učiteljskega stanu. G. minister je delegaciji obljubil, da bo vpošteval želje slovenskih učiteljev.

Vprašanje uredbe o nalaganju imetja humanitarnih organizacij je stopilo v nov stadij. — Kakor znano je ministrstvo za trgovino obljubilo, da bo prvotno uredbo nekoliko spremenilo v smislu predlogov, ki so jih stavile prizadete organizacije. Med tem pa je nastala nova sprememba v državni upravi, ki izključuje ureditev tega vprašanja potom centralne uredbe. Po uredbi o pristojnosti banovine Hrvatske spadajo humanitarne ustanove, kakor tudi ostala društva pod pristojnost banovine. Država je pridržana samo okvirna zakonodaja.

Okvirna zakonodaja lahko predvideva smernice za ustanovitev društev oz. organizacij, katerim morajo biti prilagojena pravila. Razpolaganje s sredstvi in upravljanje pa je interna zadeva organizacij in pristoji nadzorstvo banovinam. Tako je vsaj na Hrvaškem. Vsekakor je zanimivo, kaj bo z uredbo o nalaganju imetja humanitarnih organizacij.

Konfidenta zagrebske policije, Janko Zweiger in Ljubomir Belošević, ki sta bila, kakor smo že poročali, aretirana, sta bila te dni izročena sodišču. Oba konfidenta se bosta morala zagovarjati, ker sta pod prejšnjimi režimi mučila na nečloveški način razne politične ujetnike. Dolži se ju tudi, da sta bila soudeležena pri umoru prof. dr. Milana Šufajca.

Večanje denarja v prometu je ustavljeno. Denarja v prometu je imela naša država dne 31. septembra za 9108 milijonov dinarjev. Vrednost zlata je izražena v vrednosti s 3.179 milijonov dinarjev. Naraščanje množine denarja so povzročile razne finančne operacije, ki odslej na obtok denarja v tem pravcu ne bodo vplivale.

Nad 2 milijardi in 200 milijonov tujega kapitala je udeleženega v industriji in raznih delniških družbah v naši državi. Največ tega tujega kapitala je vložena v rudnikih, najmanj pa v kmetijstvu.

Koliko človeških življenj je zahtevala vojna na Poljskem? Francoski listi prinašajo iz zaupnih virov obvestila o nemških izgubah na Poljskem. Po teh vesteh je padlo na Poljskem 91.200 vojakov in častnikov, 63.400 je bilo težje, 84.900 pa lažje ranjenih, 43.000 jih je obolelo. Tankov je bilo uničenih 74, težko poškodovanih 361 in 161 lahko. Sestreljenih je bilo 89 lovskih letal, 216 lahkih in 107 težkih bombnikov, 300 letal pa je bilo poškodovanih.

Madžarska vlada je zopet predložila svojo agrarno reformo parlamentu. Agrarna reforma ščiti osebno lastnino do 500 juter zemlje. Ekspropirajo naj se židovske posesti, posesti judižnih oseb, vendar ob garanciji, da se zemlja obdeluje. Vsa agrarna reforma bo bolj podobna prisilnemu zakupu, kakor razdelitvi zemlje.

Nov italijanski poslanik Bastianini je te dni dospel v London.

Iz italijansko-egiptovske meje so umaknili čete. Po londonskih vesteh je Italija umaknila svoje čete z egiptovske meje, kar je nato storila tudi egiptovska vlada. Ta ukrep italijanske vlade tolmačijo, da bo Italija ostala v tej vojni na vsak način nevtralna.

Roosevelt ne bo posredoval za mir. Iz Washingtona poročajo, da Roosevelt ne bo posredoval za mir. Najznačilnejše je to, da Hitlerjevega govora sploh ni poslušal. Roosevelt, tako se trdi, ne bo pozabil žalitev, ki jih je že večkrat napisal na njegov naslov »Völkischer Beobachter«, ki je uradni organ nacistične stranke, niti ne na dejstvo, da je vodja rajha molče prešel svoječasne Rooseveltove predloge o sklicanju mednarodne konference, ki bi bila lahko preprečila vojno.

Devetdesetletnico generala Mackensena, ki se je izkazal v svetovni vojni, so nameravali proslaviti zelo slovesno v Nemčiji. Nenadoma pa je bila proslava odpovedana.

Beograjski velesejem je bil v prisotnosti zastopnikov vlade odprt v soboto, dne 14. t. m.

Kakšno telovadno organizacijo bodo imeli Hrvati? Kakor znano, se je dr. Maček izrazil proti obnovitvi hrvatskega »Sokola«, ker je ta organizacija tujega izvora. Potem se je raznesla vest, da bo nova telovadna organizacija »Hrvatski junak«, ki sta jo osnovala dr. Protulipac in dr. Cicak z Milutinom Majerjem. »Glas naroda« pa pravi, da so pokrenitelji »Hrvatskega junaka« klerikalci in da so člani bivšega »Hrvatskega Sokola« že izdelali pravila za novo telovadno organizacijo, čije naziv bo »Hrvatsko bratstvo«.

»Prosim časnike, da me napadajo.« To sporočilo je dal časnikarjem novi župan Zagreba in sodnik kasacije Mato Starčević ob priliki prevzema poslov. Za dr. Budisavljevičem je to drugi javni funkcionar, ki si želi svobodo kritike.

478 milijonov dinarjev bi bilo potrebno za zgradbo vodovodov v državi, v tistih pokrajinah, kjer vode soloh ni, ampak jo je treba napelati iz najoddaljenejših krajev.

Kakšno razburjenje lahko povzroči lastno letalo nad zatemnjenim mestom. Nad Berlinom je dne 14. oktobra ponoči krožilo neko nemško letalo, za katerega so smatrali, da je angleško. Pil je dan alarm in pričelo se je blazno streljanje s protiletalskimi topovi, ki je trajalo četrte ure in se je čez eno uro ponovilo. Celo berlinska radijska postaja je prekinila oddajanje. Letalo je bilo sestreljeno, pilot se je rešil.

Zane Grey:

21

Mož iz gozda

Peto poglavje.

Nobenega prijaznega zavirača ni bilo, ki bi bil sestrama pomagal iztovoriti njuno prtljago. Helen je prosila Bo, da si naprti svoj del in tako natovorjeni sta se nerodno obračali in trudili, da bi izstopili iz vlaka.

Na ploščadi voza je krepka roka zgrabila za Helenino težko torbo in nekdo je rekel glasno:

»Dekleti, mi smo tu — zunaj na divjem in na volni bogatem zapadu!«

Človek, ki je izrekel te besede in se polastil dela njune prtljage, je bil Riggs. Njegove kretnje in besede so imele bolj namen, da vzbudi z njimi radovednost množice, kot pa, da bi bile izraz resničnega prijateljstva. Razburjenje, ki se je polastilo Helen ob prihodu na postajo, je bilo krivo, da je nanj čisto pozabila. Način, kako se ji je nenadoma zopet približal — neodkritosrčnost, ki se je očitovala v tem — je vzbudila njeno jezo. Natovorjena kot je bila, je skoraj padla iz voza, ko je v naglici hotela po stopnicah. Videla je kako je visokorastel, sivooblečeni lovec stopil tik nje, ko je zgrabila z roko za torbo, ki jo je držal Riggs.

»Gospod Riggs, jaz nosim svojo torbo sama«, je rekla.

»Pustite, da Vam ponesem prtljago. Pomagajte Bo in odvezemite ji par stvari«, je rekel s famijarnim naglasom.

»Toda jaz hočem, kakor sem rekla«, je odvrnila mirno, toda odločno. S silo je Riggsu iztrgala torbo.

»Čujte, Helen, Vi menda vendar nočete še naprej uganjati šale?«, je rekel karajoče z visokim glasom.

»Jaz se ne šalim«, je odvrnila Helen. »Rekla sem Vam že, da ne želim, da mi izkazuje Vašo pozornost.«

»Že res, toda to je bila samo trma. Vaš prijatelj sem iz rodnege mesta. Ta prepriček me ne bo odvrnil od tega, da se pobrigam za Vas, dokler ne boste zdrava na varnem pri Vašem stricu.«

Helen mu je obrnila hrbet. Visoko rastel lovec je pravkar pomagal Bo izstopiti iz voza. V tem hipu je dvignila Helen svojo glavo in pogledala v gladek obraz bronaste barve, iz katerega so zrl predirajoči pogledi dvoje sivih oči.

»Ste li Vi Helen Rayner?«, je vprašal.

»Da.«

»Jaz sem Dale; prišel sem po Vas.«

»Ah! Moj stric Vas pošilja?«, je dodala Helen nekam olajšano.

»Ne; ne morem baš reči, da me je poslal Al. Toda smatram —«

V tem hipu ga je prekinil Riggs, ki je zgrabil Helen za roko in jo potegnil korak nazaj.

»Povejte mi, dragi gospod, ali Vas je poslal Auchincloss po ti dve moji mladi prijateljici?«, je vprašal ošabno.

Dale, ki je doslej gledal Helen, se je ozrl v Riggsa. Helen si ni mogla razložiti pomena tega mirnega rjava pogleda, toda po žilah jo je prijetno spreletelo.

»Ne. Prihajam sam od sebe.«

»Potem Vas prosim, da vzamete na znanje — da sta dekleti v mojem varstvu«, je dodal Riggs.

Sedaj so se srečale odločne, svetlorjave oči s Helenimi, in ako se ni v njenih očeh ali v njihovem ozadju skrival smehljaj, potem se je sedaj motila še bolj, kot poprej.

»Helen, Vi ste vendar rekli, da odklanjate pozornost, ki Vam jo izkazuje ta mladič.«

»Seveda sem rekla«, je odvrnila Helen naglo. V tem trenutku se je Bo privila k njej in jo čisto narahlo včipnila v roko. Najbrž je bila Bo istih misli kot ona, — tu pred njima je stal pravi mož zapada. To je bil njen prvi vtis, in neposredno nato je čutila, kako so se ji naenkrat pomirili živci.

Riggs je pozibavajoč se stopil tik pred Daleja. »Čujte, Vi, usnjata prikazen, jaz prihajam iz Texasa —«

»Vi nam kradete čas in mi se moramo podvizati«, ga je prekinil Dale; njegove besede so zvenele prijazno. »Ako ste že dalj časa živeli v Texasu, potem bi pač pričakoval, da ne boste nadlegovali dame in tudi ne govorili tako, kot ste sedaj.«

»Kaj!« je zavpil Riggs razjarjen; in se s svojo desnico pomembno oprl ob bok.

»Pustite pihavnik, kjer je, ker bi se sicer lahko sprožil«, je rekel Dale.

Najsi je že bila Riggsova namera taka ali taka — najbrž jo je Dale uganil — v tem trenutku ga je oblila rdečica in že je potegnil revolver.

Dale je mnogo prehitro zamahnil roko, da bi ji bila Helen mogla slediti s svojim pogledom; pač pa je slišala zamolkel udarec, ko je roka zadela svoj cilj. Revolver se je v loku zatočil po peronu, da je skupina Indijancev in Mehikancev presenečena skočila narazen.

(Dalje prihodnjik.)

Iz naših krajev

ČRNA PRI PREVALJAH

Boj alkoholu! V zvezi s 4. mednarodno konferenco »Internationale socialističnih nasprotnikov alkohola« ne bi bilo napačno, da tudi mi povemo, kako vodimo boj proti alkoholu pri nas: Ker na odločen protest tukajšnjih gostilničarjev takozvani »Dalmatince« ni dobil koncesije za točenje dalmatinskih vin v Črni, pa zalaga sedaj z njimi neko tukajšnjo gostilno, katera ga toči pod svojim imenom. Ker so dalmatinska vina znatno cenejša v primeru z drugimi vini, so se tukajšnji gostilničarji zares upravičeno bali premočne konkurence, kar se je sedaj tudi pokazalo. Sodeči po poročilih dobro informiranih oseb, se ga je v par dneh stotilo toliko, kakor se ga baje ne stoji niti na številnih velikih veseljih. Do sedaj se pri nas ni veliko pilo, kljub temu pa še vseh 9, oziroma 12 gostlin z okoljskimi vred, dobro izhaja. Povrh tega se prodajajo vina skoro v vseh prodajalnah, izmed katerih stoji nekatere razmeroma več vina kot najbližja gostilna. To pa še kljub temu ne pomeni, da bi se pri nas pijačevalo. Za dražjo kapljico pač ni denarja. Pri navalu na »dalmatince« se je pokazalo, koliko se ga lahko uniči, če je vino bolj poceni. Bojimo se, da bo to rodilo pijačevanje, ki se potem ne da zatreti, teoretično že, praktično pa ne, pa če je še tako slaba vinska letina. Nad pojavom, ki smo ga zgoraj omenili, se je treba zamisliti.

Iz Nemčije se vračajo. Tu pa tam se kateri vrne iz Nemčije za eno skušnjo bogatejši, nekateri celo razočarani, ker so se imeli priliko prepričati, da je vse le bajka kar se govori, da drugje peeni golobje sami v usta lete. Med zadnjimi se je vrnil tudi O. F., ki pa je bil takoj aretiran; vzrokov za aretacijo je baje bilo več.

Ko bi čitali »Delavsko Politiko«, bi si novi gospodarji v Delavski zbornici lahko prihranili nepotrebne stroške in blamažo, ker kljub pojasnilom še vedno terjajo skioptični aparat od s. F., dasi bi morali vedeti, da on aparata ni nikoli prejel.

GUŠTANJ

Naše delavstvo je zborovalo v nedeljo, dne 15. oktobra v »Sokolskem domu«. Shod je sklicala Strokovna komisija, da seznani delavstvo z zahtevami svobodnih strokovnih organizacij v tem času. Shodu je predsedoval s. Verčko, poročal pa je s. Jakomin iz Ljubljane.

MUTA

Most čez Dravo pri Vuzenici sedaj temeljito popravljajo. Govorilo se je sicer, da bo leseni most nadomestil most iz železobetona, toda te govorice so bile samo prazne želje. Merodajni so prepričani, da bo leseni most, ko bo enkrat popravljen, lahko služil še celim generacijam. Prebivalstvo se tolaži s tem, da bi tudi Mariborčani prav gotovo imeli še lesen most, ako ne bi bil, na vso srečo, tik pred vojno zgrajen železen.

60 odstotkov domačih delavcev je odšlo za kruhom preko meje. Odkar je tukajšnja železarna menjala svoje lastnike in je zagospodaril g. inž. Brenc v družbi z g. Machom iz Prusije, so se razmere za delavstvo v tovarni tako korenito spremenile, da je to težko opisati. Razen tega je bilo več delavcev domačinov obsojenih na doživljensko brezposelnost. Skromno blagostanje, ki je nekoč vladalo v tem idiličnem kraju, se je v teku par let spreminjalo v nepopisno bedo. Ni pa bila te bede kriva samo svetovna gospodarska kriza, ampak tudi mizerne plače, in te gotovo v prvi vrsti, poleg neprestanega praznovanja. Ni čudno, ako so ljudje, siti trpljenja in omamljeni od kdo ve kakšnih obljub, pričeli zginjati preko meje, tako, da lahko rečemo, da je okrog 60 odstotkov domačega delavstva vzela noč preko bregov. Mi smo večkrat opozarjali na Muto in njene razmere kot na poseben problem, vendar zaman. S pravočasnimi ukrepi bi se bilo lahko preprečilo marsikaj in tistim, ki so odšli s trebihom za kruhom tudi nadaljnja nova razočaranja. V obmejnih krajih bi ne smela odločiti izključno volja enega kapitalista, ako se gre za podjetje, ki je takorekoč baza za gospodarske in socialne prilike v dotičnem kraju.

SV. PAVEL PRI PREBOLDU

Opozorilo na naslov g. tekst. tisk. mojstra in njegove žene. Kar se g. mojstra tiče, naj ve, da ne bomo dopuščali, da bi se katerega izmed delavcev po nedolžnem šikaniralo, kot se je to pred kratkim zgodilo delavcu A. F. Gospod mojster naj si dobro premisli, poprej ko katerega nahruji. Njegovi ženi pa priporočamo, da naj nekoliko bolj pazi na svojo ga kužkal. Mi smo obzirni tudi napram inozemcem, toda vse ima gotove meje! Delavci.

Praznovanje v tekstilni tovarni. Tukajšnje podjetje obratuje samo štiri dni v tednu in je delavstvo v skrbeh, kaj bo. Posebno prizadeti so oni, ki žive samo od zaslužka v tovarni. Zima je že tu, potrebna je kurjava, topla obleka in obutev. Drva stanejo štiri metre 280 do 300 din na dom postavljene. Nekatere življenjske potrebnosti se draže, povrh tega pa tukajšnje delavstvo nima kolektivne pogodbe. — Zatorej, delavci(ke), vsi v strokovno organizacijo, da si ob priliki izbojujemo novo boljšo kolektivno pogodbo s plačnimi dopusti, ne pa brezplačniki, kot jih imamo sedaj.

Naročniki, ki so z naročnino v zaostanku, naj takoj poravnajo svoj dolg pri poverjeniku, da si stem še v nadalje ostanemo prijatelji, drugače se jim bo list brezpogojno ustavil.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

LJUBLJANA

Zborovanje o položaju in zahtevah delavstva

V nedeljo, dne 15. t. m. dopoldan se je vršilo v Ljubljani zborovanje strokovno organiziranega delavstva, ki ga je sklicala Strokovna komisija v dvorano hotela Miklič. Na zborovanju sta poročala ss. Ign. Tratar o socialno-političnih ustanovah in zahtevah delavstva vobče ter Fr. Svetek o socialnem položaju delavstva in gospodarski politiki.

Prvi je govoril o pravi demokraciji, to je, svobodi tiska, zborovanja, združevanja, o ukinitvi zakona o minimalnih mezdah, kar vse ovira delavstvo v boju za boljši socialni položaj, o potrebi eksistenčnega minimuma in o sankcijah proti navijanju cen. Za socialno-politične ustanove je zahteval svobodno volitve, da bo delavstvo sodelovalo v svojih ustanovah, ker delavstvo ne potrebuje več varuhov in jerobov.

Drugi govornik je kazal posebej na socialni položaj delavstva. V zvezi z delavskim položajem je gospodarska politika oziroma gospodarstvo, ki mora nuditi danes, ko so meje v svet zaprte, delavstvu in vsakoletnemu prirastku delavstva delo in kruh. Agrarno smo pasivna dežela; zato je potrebno, da se pospešuje z modernimi pridobitvami produktivnost naše zemlje in industrializacija. Imamo vseučilišče in znanstvene ustanove, ki rešujejo probleme za širimi stenami, nimamo pa kolektivne akcije za izboljšanje propadajočega gospodarstva. Industrija se seli od nas. S tem se povečava neprivlaka, da nam bo bolj in bolj primanjkovalo blaga, ki bi ga zamenjavali za

živila. Temu je vzrok neproblematično delo, ki bi moralo dobiti znake kolektivne akcije in pomoči. Več je vzrokov, ki pospešujejo to neugodno stanje. Med njimi so zlasti neaktivnost, neprimerno razdeljena davčna obremenitev in naziranje, da je mejna industrija preveč ogrožena, kar pri nas prav gotovo ne velja. Tudi pri organizaciji samouprav je potrebno gledati, da vpliv delavstva ne bo izločen. Strokovničarji nismo političarji kot taki, zvezan pa je z organizacijo samouprav socialni položaj vsega delovnega ljudstva in ne bi bilo prav, če bi se organiziralo le več čaršij namesto ene.

Iz obeh referatov je odsevala potreba delavskega udejstvovanja, da si izvojuje socialne pravice. Zgledi iz življenja so pokazali, kako slab je delavski položaj, ki ovira tudi kulturni dvig delavstva, kako se kršijo in prezirajo pravice delavskega razreda. Zborovanje je bilo v teh pravih prava manifestacija delavstva in sta žela oba referata dobro obiskanega zborovanja obilo odobravanja.

Predsednik zborovanja s. Mlinar se je zahvalil za lepo disciplino med zborovalci ter opozoril na opomine obeh govornikov, da ostane delavstvo strnjeno in enotno v svojih strokovnih organizacijah. Strokovna komisija bo izražene zahteve pisмено predložila na pristojna mesta, članstvo pa redno obveščala o dogodkih, na kar je bilo zaključeno lepo uspešno zborovanje zavednega delavstva Ljubljane in okolice.

MARIBOR

Vse se draži. Zadnje čase cene življenjskim potrebščinam neprestano skačejo. Krivi niso trgovci, ampak veletrgovci oz. tovarnarji, v kolikor ne gre za povišanje cen, ki je posledica dviganja cen na svetovnih tržiščih in znižanja tečaja našega dinarja na inozemskih borzah. Milo je poskočilo v ceni za din 2 pri kjer, ker so se podražile surovine, ki jih je treba uvajati iz inozemstva. Ogromno so se podražile od lanskega leta sem parafinske sveče in sicer od din 7.50 na din 12.80 pri odjemu od najmanj 500 kg. Sveč pa niti ni dobiti in si ljudje razbijajo glavo, kaj bodo prižigali na grobovih 1. novembra. Pomanjkanje sveč je posledica prekinitve uvoza parafina, ki smo ga dobivali doslej iz Poljske. Parafin je produkt nafte. Mogoče se ga posreči nabaviti v Rumuniji.

Predavanje o vzrokih francoske revolucije, obenem otvoritveno predavanje v jes. predavalni sezoni, ki jo organizira vsako leto maribor. »Vzajemnost«, je imel v sredo, dne 11. oktobra prof. s. Teplý. Predavatelj je podal obširno snov v lepi, zgoščeni obliki in na zelo poljuden način. Francoska revolucija je bila posledica neizbežnih trenj, ki so nastala med porajajočim se meščanskim razredom in razpisanimi, privilegiranimi posvetnimi in duhovskimi plemiči ter državo uničujočo dvorsko kamarilo, katera je predstavljala jedro fevdalnega družabnega reda. Bogato meščanstvo ni hotelo več plačevati vedno novih davščin in še manj trpeti privilegijev, ki jih je uživalo plemstvo, zlasti oni tisoči plemstva, ki so živeli na dvoru. Francoska revolucija je bila pa tudi plod velike duhovne preobrazbe, ki so jo pripravljali veliki misleci in filozofi že davno poprej. Izvajanja predavatelja so številni poslušalci nagradili z dolgotrajnim ploskanjem ob zaključku. S. Petejam je kot predsednik »Vzajemnosti« imel pred predavanjem kratek nagovor, v katerem je označil prirejanje predavanj kot eno glavnih nalog delavskega kulturnega društva na polju delavske izobrazbe. Ob zaključku je povabil vse navzoče, da pridejo tudi na prihodnje predavanje, o poteku francoske revolucije, ki je izbruhnila pred 150 leti in tako mogočno odjeknila po vsej Evropi, s proglasitvijo večnih človeških pravic.

1 milijon 800 tisoč dinarjev so vplačali mariborski delavci in nameščenci v bednostni fond, ki se zbira pri banki upravi, nazaj pa je dobila mestna občina komaj 50.000 din. O tem vprašanju so razpravljali na zadnji seji občinskega sveta in je ob tej priliki, po poročilu »Slovenskega naroda«, g. župan dr. Juvan pojasnil, da je referent pri banki upravi mnenja, da mesto Maribor ne potrebuje več podpore iz bednostnega fonda, ker plačani doprinos dokazuje, da v Mariboru ni toliko brezposelnih. Mestni svetnik s. Grčar pa je dejal, da je treba dati dotičnega referenta med brezposelne...

O gradnji nove tržnice je razpravljal mestni svet na zadnji seji. Po idejnih načrtih, ki jih je izdelal mestni gradbeni urad bo nova tržnica zgrajena na 4200 kvadratnih metrov zazidane površine in sicer na delu Vodnikovega trga od Koroške ceste do stare minoritske cerkve. Načrt predvideva v zgornjem delu trg za zelenjavo, v spodnjem traktu pa prodajalnice in hladilnice. Stroški za zgraditev nove tržnice so predvideni na 8 milijonov dinarjev. Izvoljena je bila posebna komisija, ki se bo bavila s preskrbo tozadevnega kredita. Z gradnjo tržnice se bo baje pričelo že prihodnje spomlad.

Narodno gledališče. Ponedeljek, 16. oktobra: zaprto. Torek, 17. oktobra ob 20. uri: »Hlapec Jernej in njegova pravica«. Red C.

Prva glasbena predstava v mariborskem gledališču. Z Beneševu novejšo, tudi na velikih odrih izvrstno sprejeto opereto »Navihanke« se v kratkem otvori tudi sezona letošnjih glasbenih predstav. Priprave za premiero so že v polnem teku. Vsa tri dejanja spremlja tudi posebno naštudiran baletni ples.

Shodi Strokovne komisije

v zvezi z delavskimi zahtevami v državi in banovini.

Strokovna komisija v Sloveniji je sklicala te dni niz shodov v industrijskih središčih in večjih krajih, na katerih so referenti poročali o položaju delavstva in zahtevah, ki jih postavljajo strokovne organizacije za izboljšanje socialnih in gospodarskih prilik, zlasti tudi v zvezi s preureditvijo države. — Od strani referentov se je tudi povdarjalo kot nujno, uvedba političnih svobod, t. j. svoboda organiziranja, govora in tiska.

Shodi so bili ponekod dovoljeni, ponekod pa prepovedani.

Strokovno organizirano delavstvo je povzdignilo svoj glas, njegova naloga pa bo, da mu da tudi povdarka, s tem, da se bo organiziralo do poslednjega.

CELJE

Na zborovanju, ki so ga sklicale svobodne strokovne organizacije, v nedeljo 15. oktobra v »Unionu« sta poročala ss. Horvat iz Maribora in Vodopivec iz Celja o perečih in za vse delavstvo važnih socialnih vprašanjih. Delavske socialne in varstvene ustanove bi morale danes v teh izrednih, težkih in za vse človeštvo usodnih dneh vršiti naloge, za kar so bile poklicane v življenje. Na žalost sta govornika ugotovila, da te socialne ustanove niso samo firma socialnosti, ker se je usidrala po teh ustanovah klika, ki ni niti socialna, niti delavska. Dolgotrajna borba svobodnih strokovnih organizacij prepletena z neštetiimi žrtvami, preganjanjem in pomanjkanjem, je ustvarila vse te delavske ustanove. Kakor so jih postavile, tako bodo ponovno svobodne strokovne organizacije priborile delavstvu vse te ustanove, da bodo zopet postale res delavske in socialne. Na zborovanju zbrani nameščenci soglasno ugotavljajo, da je tako stanje nevzdržno in da je potrebna temeljita in radikalna remedura. Brezpogojno se morajo popraviti delovnim množicam vse krivice, storiene pod različnimi diktatorskimi režimi. Zborovalci soglasno priporočajo, da Strokovna komisija pokrene vse potrebno za zaščito delavskih pravic in naroča, da z vsemi sredstvi pribori delavska prava v smislu poslanih spomencev.

Zahtevamo preiskavo! Pred par dnevi je umrl tekom 24 ur, potem ko mu je postalo slabo pri delu, zidar, zaposlen pri Kemični tovarni. Zdravnik, pri katerem se je zglasil, je takoj ugotovil težko zastrupljenje z arzenikom in ga nujno napotil v bolnico, kjer je, kakor rečeno, umrl. Žena, ki se je zglasila pri podjetju, je prosila, da se naj prijavi nezgoda, je dobila odklonilen odgovor. Podjetje trdi, da se to njih ne tiče in da je mož umrl na posledici kapi. Sedaj se vprašujemo, kdo je merodajen, ali zdravnik, ali podjetje, da ugotovi vzrok smrti. Podjetje sili ostale delavce, da delajo pri istem delu naprej, ne da bi se prej preiskalo in odstranilo vzroke, ki so krivi delavčeve smrti. Dva delavca že tožita, da čutila znake zastrupljenja. Inspekcijo dela in državno pravdnitvo prosimo, da nujno intervenirata. Okrožnemu uradu pa priporočamo, da malo bolj energično nastopi proti podjetju ali pa vsaj tako kakor proti delavcem. Brezpogojno je treba napraviti red. Če se dokaže malomarnost, naj sledi res stroga kazen. Predlagamo, da komisija preišče zadevo.

KOČEVJE

Še na naslov »Gottscheer Zeitung«. Glasilo naše nemške gospode nam hoče v svoji številki z dne 10. t. m. zopet dokazovati, da je belo črno. Ker mi tega ne verjamemo, se razburja. Po vzgledu »primite tatu« je hotel list drugim to natveziti, kar sam dela. Na vprašanje o njegovem poročanju o smrti romunskega predsednika nam ni odgovoril. V svoji zadnji številki nam na svoji prvi strani pod velikim naslovom »Adolf Hitler spricht« podaja s tendenčnimi gesli svobodno izbran izvleček iz nedavnega govora nemškega kanclerja. Kje pa so govori ostalih državnikov, če že govorimo o »neutrlnosti« in če GZ očita našemu tisku, da na vidnih mestih objavlja samo vesti »Reuterja« in »Havasa«? Gospodje okrog GZ, ne bodimo no trapasti! — Kar se tiče vprašanja, ali zastopa GZ interese nemških kmetov in delavcev, prosimo za odgovore na sledeče: Kdaj je GZ prinesla kaka poročila ali protest proti razmeram v nekaterih nemških podjetjih? Kdaj je že pisala o stanju na rudniku in v tovarni, kjer so zaposleni tudi nemški delavci? Kdaj se je bavila s težkim položajem nemškega kmečkega proletariata? Ali je pokazala kak izhod iz tega položaja, razen upanja v neko deveto deželo bodočnosti? Ali je kdaj protestirala proti temu, da nemški siromak ni mogel v tujo krošnjari, trdni kmetije so pa hodili? Za koga se je GZ zavzemala pri naših volitvah? Vedno za največje reakcionarje in ljudi, ki so nekaj mesecev po volitvah zleteli od korita. Itd., itd. Seveda pričakujemo tudi odgovor na vprašanje o »neutrlnosti«. Mislim, da bodo ti odgovori za glasilo nemške gospode malo prekihi, zato se bojimo molka. Ali ne? — Še nekaj! Cepitev med nemškimi kmeti in gospodo je opazil in lahko opaža vsak, kdor pozna razmere. Samo našim političnim prilikam se imajo gg. voditelji zahvaliti, da se to pri raznih volitvah ni pokazalo. Kajne »meine Herren«?

VIHRED

Otvoritev novega železniškega postajališča. Na koroški progi, med postajama Brezno in Vuhred, je bilo v nedeljo, dne 15. oktobra dopoldne slovesno otvorjeno novo postajališče Št. Janž. Otvoritev se je izvršila ob prihodu dopoldanskega osebnega vlaka, s katerim je prispel ravnatelj železniške direkcije v Ljubljani. Na kolodvoru se je zbrala množica okoličanov z godbo. Med pozdravnimi nagovori in otvoritvenim aktom so pokali možnari. Osební vlak je imel radi svečanosti polurno zamudo. Po slovesnosti se je vršila veselica na prostoru ob postaji. Ljudje so imeli ob tej priliki priliko videti in slišati tudi bivšega gospoda poslanca in duhaprisotni so takoj izjavili, da je to najboljši znak, da bodo skoro volitve.

JESENICE

Kranjska industrijska družba na Jesenicah bo kupila vse surovo železo, ki ga bo izdelala topilnica v Capragu. Ko bo topilnica popolnoma urejena, bo producirala 70 ton železa na dan ali letno 25.000 ton. Topilnica v Capragu dobavlja železno rudo iz Ljubije pri Predvoru, otvorila se pa bosta še rudnika v okolici Vojnice in Samobora pri Zagrebu.

Finska — dežela združništva, demokracije in kulture

Finska dežela je revna na naravnem bogastvu. Toda z neumorno delavnostjo, železno vztrajnostjo in naporom vseh razpoložljivih moči so Finci dosegli visoko življenjsko stopnjo in zavirljivo kulturo. Pri tem so se morali Finci boriti z najhujšimi gospodarskimi in političnimi ovirami, kakor jih ne pozna skoro nobeno drugo ljudstvo.

Po površini je samo za petino manjša od zemlje predvojne Nemčije, prebivalcev pa šteje komaj tri in pol milijona, torej jih ne pride niti deset na kvadratni kilometer. Rodovitne zemlje je komaj 6,3% poprečno, v severnih pokrajinah pa samo 1%. 11,5% zemlje je pod vodo. Nobeno pesniško pretiravanje ni, če se imenuje Finska »dežela tisočerih jezer«, kajti na zemljepisni karti Finske je označenih nič manj kakor 35.500 jezer!

In vendar živi večina prebivalstva od poljedelstva in gozdarstva. Glavna industrija je lesna. Finske žage so najpopolnejše v Evropi, pomembne so tudi njene tovarne celuloze in papirja, usnjarska in čevljarska industrija.

Finska je dežela malega kmeta in delavca. Od 250.000 kmetijskih posestev jih odpade 96.500 na kmetije izpod 3 ha, 98.000 pa na kmetije izpod 10 ha. Več kakor po 100 ha ima samo 936 posestnikov. V kmetijstvu absolutno prevladuje združništvo. Potom zadrug, ki prepletajo vso deželo, so si finški kmetje ustvarili vzorno mlekarstvo in sirarstvo. Letna produkcija mleka se ceni na 2.200 milijonov kg, to je 1.300 do 1.400 kg od krave.

Po gozdovih je Finska relativno najbogatejša dežela v Evropi. Gozdovi obsegajo 25 milijonov ha površine, to je dvakrat več kakor na primer gozdovi v Nemčiji. V lesni industriji je zaposlenih nad 80.000 ljudi.

Š svetovno in njej sledečo državljansko vojno je dežela gospodarsko-financiarno močno trpela. Leta 1925. so stabilizirali finško marko na podlagi 39.70 finskih mark za en dolar. Da pomaga oživeti svoje gospodarstvo, je Finska najela zunanjih posojil za 6 milijard finskih mark in Američani so jih nedavno pohvalili, da so jim ves dolg vrnilili!

To jim je uspelo radi lastnosti, po katerih se odlikuje finško ljudstvo. Glavne vrline njegovega značaja so: pridnost, vztrajnost (ne samo v športu), potrpežljivost, varčnost, močno čustvo za neodvisnost, smisel za samodisciplino in sploh demokratično čustvovanje. Anaflabetov ne poznajo. Svetovni literaturi in kulturi so dali mnogo svojih imen in del. Naravnost vzorno je pa njihovo združništvo. Thersten Odhe (Šved), dober poznavalec Finske, pravi:

»Združna misel je na Finskem v pravem pomenu besede narodna ideja,

ki krepi čustvo skupnosti vsega ljudstva in dviga finško ljudstvo na vedno višjo gospodarsko, moralno in kulturno stopnjo.«

Kajti združništvo je na Finskem združeno z utrditvijo narodne samostojnosti ljudstva. V prejšnjem stoletju je Finska močno trpela pod jarmom ruskega carizma, ki je še povečal svoj pritisk, ko je bil leta 1898. Bobrikov imenovan za generalnega guvernerja Finske. Imel je nalogo, da porusi ali rusificira vso deželo. Finci so videli, da odpora ne bodo zdržali samo s prosvetnimi in političnimi srestvi, pa so pod vodstvom dr. Soininena leta 1899. ustanovili osrednjo finško združno zvezo, ki se imenuje »Pellervo Seura«. Ta je prav po premišljenem načrtu začela snovati zadruge po vsej deželi.

Kako se je razvijalo združništvo, naj pokaže nekaj števil: **Konsumnih** društev je bilo 1903. leta 72 s 13.144 člani, 1929. leta pa 554 s 457.400 člani. **Konsumne zadruge** so večinoma delavske, **Kreditnih zadrug** je bilo 1903. leta 22 s 521 člani, 1929. leta 1427 s 140.100 člani, **mlekarških zadrug** 1903. leta 55 s 4025 člani, 1929. leta pa 682 s 772.600 člani. Drugih zadrug je bilo 1903. leta 25, 1929. pa 2704.

Kako je ta razvoj učinkoval na življenje ljudstva, nam pove Ohde:

»Ako primerjamo razmere, ki so vladale na deželi pred obstojem zadrug, se spominjamo, da je bil tedaj kmet v največji meri odvisen od prekupčevalcev in oderuhov, ki so letno spravili v svoje žepke milijone njegovega zasluga. **Danes prekupčevalec ne igra nobene vloge več.** Prodajo poljedelskih pridelkov so prevzele kmetijske zadruge; konzumenti dobivajo svoje dnevne potrebščine v zadrugah in kmet svoje delovno orodje spet v zadrugah, ki razen tega uspešno delujejo proti kvarnemu gospodarstvu na dolgove.« V vseh zadrugah je dosledno uveljavljeno načelo samouprave po članih.

Sodelovanje ljudskih množic v zadrugah jih je vzgojilo tudi k udeleževanju v javnih, političnih zadevah tako v občini kakor v državi, in utrdilo v zavesti samostojnosti. Zato je Finska demokratična dežela, v kateri je poleg kmečke najmočnejša socialdemokratična stranka, ki je pred leti z lahkoto preprečila poskuse fašistov, da bi se uveljavili v tej deželi. Kajti za stranko je stalo politično zrelo in svobodoljubno ljudstvo, ki pozna svoje krušne in kulturne potrebe in tudi samo o njih odloča.

Zunanje-politično Finska tesno sodeluje s skandinavskimi deželami: Švedsko, Norveško in Dansko, ki so vse resnično demokratične dežele, ki jih že dolga leta upravljajo socialdemokratične stranke s podporo malih kmetov.

V Finski je socialna demokracija močna stranka tudi v parlamentu.

Imenovanje nove uprave Delavske zbornice v Zagrebu

V novi upravi svobodne strokovne organizacije niso zastopane.

Člani uprave in plenuma Delavske zbornice v Zagrebu so pred tednom dni podali ostavke na svoja mesta, da s tem omogočijo normaliziranje prilik v tej delavski ustanovi, t. j. izvedbo volitev.

O ostavki uprave in plenuma Delavske zbornice sta bila takoj obveščana ban v Hrvatski banovini, dr. Šubašić in pa minister za socialno politiko.

Nato je ban dr. Šubašić, v čigar pristojnost spada Delavska zbornica v Zagrebu, dne 13. oktobra imenoval novo upravo in plenum, v katerem so izključno samo predstavniki takozvanega hrvaškega delavskega gibanja (HRS).

Kdaj in kako se nameravajo izvesti volitve v to ustanovo, bo stvar bana in nove uprave Delavske zbornice, ki se bodo, ker so pripadniki iste politične smeri, lahko sporazumeli. Izgleda pa, da bo stanje, ki se je ustvarilo sedaj, nekoliko dolgotrajnejše, ker bi sicer ne bila imenovana uprava in plenum, ampak komisar.

Svobodno delavske strokovne organizacije so za takojšnjo izvedbo volitev. Za volitve je bil tudi HRS, do nedavnega časa, ako pa je sedaj spremenil svoje zrelisče, je to seveda njegova za-

deva, ki pa ne more vplivati na svoječasne sklepe svobodnih strokovnih organizacij.

Vest o spremembi v zagrebški Delavski zbornici, ki so jo objavili hrvatski listi, je v toliko netočna, ker pravi, da je ban dr. Šubašić razrešil dosedanje upravo. V resnici je vseh 58 mandatarjev položilo mandate prostovoljno, tako da sta ostala za razrešiti samo še dva mandatarja.

Za smeh in kratek čas naj omenimo še pisanje glasila zelenih delavcev v Sloveniji, ki pravi, da so predstavniki svobodnih strokovnih organizacij v Zagrebu zagrešili izdajstvo, ker so položili mandate. Gospodom okrog zelenega glasila ni nikoli prav, pa naj napravijo svobodno delavske strokovne organizacije karkoli: izdajstvo je, ako so v Delavskih zbornicah, in izdajstvo je, ako se umaknejo iz njih.

PREKLIC

Podpisana izjavljam, da so vesti, ki sem jih dne 9. junija t. l. izrekla v pisarni »Podpornega društva žel. delavcev in uslužbencev« v Mariboru o gospodu Simonu Lorgerju neresnične.

Knezar Ana.

Kotiček sadružic

Kaj bo, kaj bo . . . ?

Koliko je ljudi, ki se vedno in neprestano česa boje. Ta se boji vse življenje razbojnikov in roparjev, oni požara, tretji prometne nezgode, četrti bolezni in tako gre vrsta dalje. V naših dneh pa se je vsem tem strahom pridružil strah pred vojno, ki jemlje nekaterim ljudem že kar vso razsodnost. Če se takemu človeku, ki vidi vedno vse črno, končno vendar enkrat uresniči strah in nastopi napovedana nezgoda, ni čuda, če potem pozneje še vedno bolj pogreva svojo pesem in še druge zastruplja s svojim: »Kaj bo, kaj bo? Boš že videl, da bo!« Tak človek čita o roparskem napadu božve kje, pa že misli, da ga bo naslednjo noč doletelo isto, tak človek vidi oblak na nebu, pa že gleda v duhu, kako nastaja iz oblaka oblak, nevihta, grom in strela, hiša gori, povsod strah in trepet. Vse nič ne pomaga, če takemu človeku dopovedujemo, da je povsem odveč ta velika skrb, ki spremlja marsikoga vse življenje. S tako črnogledostjo naravnost kliče nesrečo nase, ker pri vsem tem svojem strahu nikoli ničesar ne stori za svojo srečo. Sreča in nesreča ne prideta sami od sebe, marsikaj lahko tudi sami storimo za svojo usodo. In taki ljudje, ki se vedno sprašujejo, kaj bo, v resnici ravno nič ne mislijo, kaj bo potem. Mislijo namreč natanko vedno samo do tiste hude nesreče in niti za ped naprej. Če bi le malo pomislili naprej, pa bi izgubil strah za nje mnogo svoje moči in bi jih nič več notranje ne ubijal. Ravno človek, ki se česa boji, je potem nezmožen, da bi o čem sklepal, da bi se za karkoli odločil, saj se že v naprej boji vsakega koraka in tako najhitreje zabrede v nesrečo. Če se pa le česa loti, je pa vsak njegov korak le posledica strahu, člen več v verigi samih napak, ki morajo končno privedi v nesrečo.

Res je, da je včasih življenjska pot človekova kar sumljivo podobna ozki poti ob prepadu, v katerega lahko vsak hip zdrknemo. A če je že naša pot taka, si jo samo poslabšamo, če gledamo venomer navzdol, saj se nam lahko dogodi še to, da se nam zvrti v glavi in zares omahujemo v globino. Zato ne smemo spadati k tistim, ki so vedno v črnih mislih in ki jim je kar bolj ljubo, če se zgodi po njih temnih napovedih kakor pa da so srečni. Nikoli se ne smemo trepetaje ustaviti ob misli: »Kaj bo . . .?«, ampak moramo pogumno iti še dalje, osvetliti in rešiti vprašanje in ga nato končno veljavno odložiti. Nikoli ne smemo v temi iskati strahov, nikoli ne smemo takrat, ko smo prisiljeni hoditi po temnem gozdu, misliti ves čas samo na to, koliko ljudi je že bilo tukaj napadenih. Brezplodno je večno ustavljanje in postajanje pri premišljanju, kaj vse se lahko še pripeti. Zmaga vedno samo tisti,

ki je hraber in veder, ki ima luč v očeh. Če se pojavi kdaj na obzorju našega življenja oblak, ki bi utegnil prinesiti nevihto, potem je sicer treba pregledati, če je strelodov v redu, a v ostalem je treba kar mirno počakati. — Sleherni oblak le ne prinese nevihte in če jo že prinese, saj ni vsaka strela namenjena ravno naši hiši.

Barve v stanovanju

Barve imajo velik vpliv na naše razpoloženje in zato je treba barve sten in opreme v stanovanju prav skrbno izbirati. Tu si mora vsak izbrati po svojem lastnem okusu, kajti barve ne učinkujejo na vsakega enako. Kadar izbiramo barve za svoj dom, moramo tudi zelo paziti, koliko izpreminja barve dnevna in umetna razsvetljava prostorov. Nekateri dele barve na dve veliki skupini, v vsele in resne, drugi pa v tople in hladne. K toplim barvam spadata rumena in rdeča in vseh svojih odtenkih, k hladnim pa modra in zelena. Kadar opremimo dom, glejmo na to, da bodo barve sten in opreme med seboj skladne. Pri izbiri barv pa moramo paziti še na marsikaj. Tako na pr. ne bomo vzeli za kak temen prostor hladne, resne barve, ampak bomo vzeli rumeno barvo, ki použije najmanj svetlobe in zato prostore najbolj razsvetli. Zelena in modra barva pomirjata, zato sta prikladni za delovne in dnevne sobe, kjer odlično pospešujeta duševno zbranost. Za spalnico pa bomo izbrali vedno zelo tople, svetle in nežne barve, da nam bo vedno in toplo, ko se jutraj prebudimo.

Tega še v kuhinji ne veš!

Duh po čebuli odstraniš iz noža in rok takoj z mrzlo vodo. Če umiješ z vročo vodo, se duha ne znebiš.

Karfiola ostane lepo bela, če priliješ v vodo, v kateri jo boš kuhala, malo mleka.

Če hočeš imeti popolnoma bel jabolčni kompot, moraš jabolčne krhlje polagati v vodo, kateri si dolila malo limoninega soka.

Okus in barvo goveje juhe zboljšaš, če opečeš na štedilniku polovico čebule in daš v juho.

Peteršili silno izboljša okus postnim juham in omakam, a nikoli ne sme zavreti, ker zgubi potem ves okus. Drobnost nasekljanega dodaj peteršili vsaki jedi šele tedaj, ko si že odstavila.

Če hočeš zgostiti kompote, kreme in druge finejše jedi, moraš to storiti s krompirjevo moko, ki je niti ni treba prevreti.

Če nimaš za obračanje palačink posebne lopatke, lahko to napraviš s pokrovko navadnega lonca.

Krompir in vsaka zelenjava rabi za kuhanje mnogo več časa, če pristaviš v mrzli vodi. Če pa pristaviš krompir, fižol, kolerabo v vreli, slani vodi, je vse mnogo hitreje kuhano.

Zaplenjen nemški parnik, ki je preskrboval podmornice

Angleške vojne ladje so izsledile in zajele nemški parnik »Cap Norte«, ki je plul iz Pernambuco v Brazilijo pod švedsko zastavo in preslikanim imenom. Na ladji so bile znatne zaloge živili in 2500 ton nafte. Na podlagi tega sklepa, da so zajeli ladjo, ki je preskrbovala nemške podmornice na odprtem morju z nafto in živili. Kakor izgleda, funkcionira angleška ogleduška služba v južnih srednjih ameriških državah izborna.

Nove žrtve pomorske vojne

Nemška podmornica je torpedirala angleško ladjo »Heronspool« s 63 člani posadke, ki so se rešili. Francoska petrolejska ladja »Emil Piquet« pa se je na morju pričela goreti. Angleške vojne ladje pa so našle na minskem polju v severnem morju razbitine dveh trgovskih parnikov, o čijih posadkah manjka vsaka sled.

Židji beže iz Italije. V Italiji je do 31. avgusta t. l. 8.640 židov, ki so italijanski državljani, vložilo prošnjo za izselitveno dovoljenje.

Bučno olje, vedno sveže in dobro, nudi tovarna bučnega olja, Maribor, Taborska ulica št. 7, pri mostu

Hranilno in posojilno društvo delavcev v Mariboru

reg zadruga z omejeno zavezo

Frankopanova ul. 37 (v lastni hiši) - Telef. 26-35

Račun pri Poštni hranilnici št. 131.43

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4% odn. 5% proti odpovedi. Daje posojila po ugodnih pogojih na menico in vknjižbo. Zdržni delež znaša Din 200.—

Uradne ure vsaki dan od 17. do 19. ure

Delavski pravni svetovalec

Vajenec ob času mojstrove odsotnosti (Sevnica ob Savi)

Vprašanje: Moj sin se uči že 2 leti obrti pri mojstru, ki je sedaj vpoklican na orožne vežbe, ter hoče vsled tega sina odslužiti. Obrt pa vrši njegova žena naprej. Moister ima tudi še enega vajenca, ki bo kmalu prost. Kaj naj storim?

Odgovor: Če moister vrši orožne vaje in ni obrti odjavil, nima nikakega razloga, da bi Vašega sina-vajenca odpustil. Ako bo to storil, bo moral sina odškodovati za vso škodo, ki mu bo nastala z izgubo učnega časa.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišnih in dot.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za doto mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob doživljenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA